

« 20 ՀՈՒԿԻ ԱՐ ԱԿԱՄԱՅԻ ՊՐՈԳՐԱՄ » ԴՈՒԿ. ԺԼ. 16:

ՃԻԼ Դ.

ԽԹԱՆՊՈԼ. ՄԱՅԻՍ 4. 1875.

Ն° 5

ԻԼՔ ՊԱՀԱՐ

Իշթէ աղաճար չիւէքլէնիր, դուշ-
լար եռվալարընը եափար. իլք պա-
հար կէլտի, եէր ույգուտան ույան-
մը կիպի տիր. գասավէթի կիսկի
կէօրիւնէն թարլալար վէ օրմանլար
շմտի ֆէրահանըպ կիւէյօրլար, Պադ,
շու սապահըն սէտասըզ սասաթ-
լարընտա կիւնէշ պաշընը տաղլարըն
իւսթիւնտէն գալտըրըզ, ալմուն սա-
րըսը շավզը իլէ տիւնեայա ըշբդ վէ-

րիյօր, Գումրունուն վէ պիւլպիւլիւն
օրմանլարտան կէլէն սէսլէրի նէ
թաթլը արը, զանն էտէրոխն քի նիւմ-
է դուշար տա ինսանլար իլէ պէրա-
պէր ֆէրահ օլուպ եարատանա շիւրը
վէրկյօրլար, Զիւէքլէրին իւզէրինտէն
էսէն սապահ րիւզկեարը տա նէ խօշ
կէլիր, Սուլար վէ ըրմագլար չաղըլ-
տայարադ ադար, Շիմտի ինէքլէրին
ոլէօյիւյէրէք աղըլլարտան չրդարզը-
նը, վէ դուշուլարըն մէլլէյէրէք շա-

յրտա օթլանաըղընը կէօրիւլսիւ-
նիւղ, Արը վրզլայարագ չիւէքլէրտէն
պալ տէվշիրիր, գարընճա տախի դըշ
իշիւն զախրէ հազրըլար, Պադ, նա-
մըլ չիֆթ ճի տէ սափանը վէ շափասը
իլէ եէրի իշէմէյէ կէլլյօր, Վէ ա-
զաճար պիլէ չիւէքլէրինի աշարադ
պիղէ մահսուլտար պիր եազ վատ է-
տէյօրլար :

Լաքին, սէվկիւլիւ չօճուգլար,
պու աճափալ սէյլան սիզին ֆիքրինի-
ղի ույանտըրըյօրմու, պու իլք պա-
հար իլէ պէրապէր շիմտի սիզին տէ
էօմրիւնիւղիւն իլք պահարը տըր տէ-
յիւ տիւշիւնիւյօրմուսունուղ, Էօմ-
րիւնիւղիւն պու իլք պահարընտա
սատագաթ կիւնէշի քէնտի րուհանի
շավզը իլէ եիւրէքլէրինիզտէ փարլա-
յօրմու, գուշարըն սէսի կիպի րու-
հանի էֆքեար, Քրիսթիյանա լայրդ
տույզու վէ գարնտաշ մուհապպէթի
սէտալարը եիւրէքլէրինիզտէն չրդա-
յօրմու, թէվազու, հիլմիյէթ, քեա-
միլիք վէ իթաաթըն խօշ դօգուլու
շիւէքլէրի գալպլէրինիզտէ աշըլլըյօր-
լարմը, մուհապպէթ ըրմագլարը տէ-
րունինիզտէն ագայօրմու, Քրիսթի-
յանձա թէրալիյէ վէ էտէպ եիւրէյի-
նիզտէ օթլանըյօրմու, սիզ տէ էօմ-
րիւնիւղիւն պու իլք պահարընտա կէ-
լէնէք զէման իշիւն չալլըյօրմուսու-
նուղ, նասըլ քի արը վէ գարընճա
վէ շիֆթ ճի դըշ իշիւն շալըլըլար.
էօմրիւնիւղիւն կէլէնէք սէնէլէրին-
տէ եյի մէյվէլէք վէրմէք իշիւն ֆի-
միլէնիպ շիւէք աշայյօրմուսունուղ:
Ան, քեաշըրի հէվինիզ տէ էօմրիւ-
նիւղիւն իլք պահարընը պէօյլէ տո-
նաթսանըզ, Ալլահ սիզէ Բուհունու
վէրսին քի օնուն եարաըմը իլէ իլք
պահարընըզտա ույանըդ տավրանա-
սընըզ, վէ հէր պիրինիզ էօմրիւնիւ-

զիւն միւտտէթինտէ ինսանլար արա-
սընտա մէյլէտար աղաճլար օլմազա
հաղըր օլապընըզ,

ԳԱՅԻՈՍ Կ. ՔԵՄԱԼԵՎԱՆ

ՔՐԻՍԹԻՅԱՆ ՕԼԱՆ ԱՏԷՄ ՀԱՅՎԱՆԱՐԱ ՊԻԼԻ ՄԵՐՀԱՄԷՔ ԷԹՄԵԼԻ

Գիր կիւն Գէորդ անասընը չաղը-
րըզ, անա, անա, կէլ պագ, գօնշու-
նուն քէօփէյի պիզիմ քէտիյի թութ-

մաղա չաղըրյօր, նէ թօհափ չէյ,
քէօփէյի պէն իշէրի չաղըրըզ, քէ-
տինին եանընա պրադարմ» տէտի:

Գէորգուն անասը փէնչէրէնին էօ-
նիւնէ կէլիոլ պաղչէյէ պագարզըն-
տա, կէօրտիւ քի գօնշուլարընըն իրի
քէօփէյի քէտիյէ հալայօրուտու, քէ-
տի տէ քէմէր կիալի սրբթընը էյմիշ,
կէօղէրի եէշիլ եէշիլ փարլայարագ,
թիւլէրի տէ սրբթընտա քիրփինին
տիքէնէրի կիալի տիքիլմիշ, աղաճըն
իւսթիւնտէ տուրոյօրուտու, քէտի
վագա կիւլէնէք պիր հիյէթտէ իտի,
լաքին Գէորգուն վտիւտէսի կիւլմէ-
տի, հաթթա օղլու սէֆիլ հայլանա
էղիյէթ վէրմէքը էյլէնէյօր տէյիւ
չոդ աճըտը, չիւնքի քէօփէքտէն փա-
րալանըր տէյիւ գօրդուտունտան քէ-
տինին պէօյիւք թէլաշ իշինտէ օլու-
դու աշիքեար կէօրիւնիյօրուտու,

Գէորգուն անասը փէնչէրէյի աչըպ
քէօփէյի գօմազա չաղըրար իտէ տէ,
քէօփէք օնու տինչէմէտիյինտէն, նի-
հայէթ պիր տէյնէք ալլա պաղչէյէ
չըդար, վէ աչօշտ, հօշտ տէյէրէք
քէօփէյին իւսթիւնէ կիթտի, լաքին

քէօփէք օնա դարչը տա խըրլամազա
պաշատը, դատըն տախի գօրգուպի-
չէրի կէլուի, Պէօյլէնէ զավալլը քէտի
ախամատէք աղաճըն իւսթիւնտէ
դալտը, քէօփէք տէ տիւզիյէ քէտիյէ
դարչը հալար վէ օնու թութմադ
իւմիտի իլէ աղաճտան եօդարը աթը-
լոր ըտը: Նիհայէթ ախամ օլտու, վէ
էրըէքլէր էվէ կէլիոլ, քէօփէյի տիչա-
րը էթափէր, քէտիյի տէ թէհիքէտէն
դութարարըլար:

Գէորդ պու էսնատէ քէտիյէ էթ-
տիյինէ չօդ նատիմ օլտու, վէ
անասը օնա, «Գէորդ, զալիուա
սէն իսթէմէյօրսուն քի Ալլահ
անա մէրհամէթ էթոխն» տէ-
տի, Գէորդ, անէ տէմէք օլսուն,
էլպէթտէ իսթէրիմ» տէտի:
Լաքին անասը օնա Տառւտուն
տէտիյի կիալի, «Մէշէ-Հրէնէքէ Ալ-
լահ աս մէրհամէթլի տիր», տէ-
յինձէ, Գէորդ զայէթլէ քէտէր
էտիու չօդ աղաճտը, չիւնքի քէ-
տիյի քէօփէյէ թէսլիմ էթմէք
իսթէմէսի իլէ ֆէնա չէյ էթմիշ
օլսուդունու էվլէլ տիւշիւնմէ-
միշ իտի:

ՊԱԶԸ ՍԻՒԱԼԼԻՔԵ ՃԵՎԸՊ

ՍԻՒԱԼ

1. Պու տիւնեա ինսանլարըն թէն-
րիւպէսի իշիւն պիր մէհէնք թաշը
օլտուդունու կէօրիւյօրմուտունուղ:

2. Ինսանլար պու տիւնեանըն պո-
յունտուրուդունու կէօթիւրմէյէ իս-
թէրի օլտուդունու կէօրիւյօրմու-
տունուղ:

3. Ինսանլարըն պու իսթէյի չօնուդ-
լուդտան պէրու օլտուդունու կէօրիւ-
յօրմուտունուղ:

4. Պէօյիւտիւքլէրինտէ էյի էօմիւր
կէշիրմէք իշիւն չօնուդլուր չօդ չէյ
էթմէյէ պօրճլու օլտուդունու տապի-
միյօրմուտունուղ:

5. Պիլիյօրմուտունուղ քի քիւշիւք
եաշլարընը ֆէնա կէշիրէն չօնուդլուր
սօնդրա փիւշման օլուալ աղլատըլար,
ամմա նաֆիլէ:

6. Ինսան իպթիտատան պէօյլէ սէ-
ֆիլ մի եարատըլար տէյիւ զանն է-
տէրսինիզ:

ՃԵՎԸՊ

1. Վաղա պու տիւնեա պիր մէհէնք
թաշը ալր, վէ ինսանլար տախիմա օ-
նունլա թէնրիւպէ օլունուրլար, նա-
որլ քի ալթուն մէհէնկէ վուրուլուու-
դունտա պագըրտան այըրա օլունուր
ինսանը պու մէհէնկէ վուրան դա-
տէր տիր:

2. Ինսան քէնտի զայտթը իշիւն

օլան ճիսմանի շէյլէրէ տահա զիյատէ
արզու էտէր:

3. Ինսան պու տիւնեանըն պօյուն-
տուրուդունու թաշրմագ արզուսու ի-
լէ տիւնեայա կէլիլ:

4. Զօնուդլարըն քիւշիւքիւքտէ է-
տէնէք չօդ շէյլէրի վար, շիւնքի պու
շաղ ինսանըն էօմրիւնիւն իլք պահա-
րը, վէ էքիոլ տիքէնէք մէվսիմ տիր,

5. Պէլի, տիւնեատա էն սէֆիլ ա-

տէմէլէրին վէք չօդու քէնտի էօմրլէրի-

նին իլք սէնէլէրինի գայտարպարդլա

կէշիրէնլէր տիր :

6. Պէօյլէ զանն էթմէլի տէյիլիզ,

շիւնքի հէր շէյ դատիր Ալլահ ինսա-
նը ըշրդ էվլատը օլմաղա թային էթ-

տի, անճադ ինսանլար քէնտի ֆէնա-
լութլարընը էօրթմէք իշիւն գարանլը-

ը ըշրդտան զիյատէ սէվտիլէր : Լա-
քին ինսանլարըն գարանլը տափ-

տրզը շէյլէր կէրչէքլիյին ըշրդը իլէ
կէօյիւն վէ եէրին հուզուրունտա ա-
շիքեար օլանադ :

Բւմարըմ քի սիդ, Աւետարեր օգու-
յան չօնուդլար, չօնուդլուդունուդուն
վաղմուրըն էօյլէ իշէր իլէ կէշիրմէյէ
չալրըրըրընըզ քի, սօնդրա պիւթիւն
էօմրիւնիւդաէ օնլարըն մէյլէսինինի
կէօրէպիլէսինիզ :

ՏՕՄԲՈՒՆՈՒԶ ՀԱՅՆԵԱՆ

ԵԱՂՄՈՒՐԼՈՒ ԿԻՒՆԵԼԻՐ ԻՉԻՒՆ

ՕՅՈՒՆ

Եաղմուրլու կիւնէր իշիւն զայէթ-
լէ էյլէնճէլի պիր օյուն, գուլ օյու-
նու տուր : Պու օյունու օյնամադ իս-
թէյէնլէր, իքիսի տէ պիր սայրտա ի-
քի պէօլիւք օլուալ, իշէրինտէն պի-
րէր քիշի սէշէրլէր : մէսէլա, պէօլիւ-
յիւն պիրի Ստեփանը, օպիրի տէ Պօ-
զուսու սէշէր : Պու իքի քիշինին իսըդ-
մէթի պիր շէյ այըրմագ արը, լաքին
այըրաթլարըն շէյի եալընըզ պիր օ-
տայա կիտիպ պիրլիքտէ դարար վէ-
րէրէք այըրըրըրար, Մէսէլա, փարդ
էտէլիմ քի Ստեփանըն գէսինին իւս-
թիւնտէ պիր լէքէ վար, Պօզոս վէ
Ստեփան պու լէքէյի այըրմագա գա-
րար վէրէպիլիլիրէր, իքի չօնուդլ պէօ-
յլէ եալընըզա պիր շէյ այըրտըտան
սօնդրա, իշէրի կիրիու, օլ շէյ նէ օլ-
տուդունու սէօյլէմէյէրէք, արդա-
տաշլարընա օնու պուրմագ թէքլիֆ
էտէրլէր, լաքին Ստեփան Պօզոսու
սէշէն պէօլիւյէ, Պօզոս տա Ստեփա-
նը սէշէն պէօլիւյէ թէքլիֆ էտէր,
Պունլար պէօլիւքլէր թարագընտան
քէնտիլէրինէ օլան սիւալլէք «Հէ»,
«Եօդուտան պաշգա ճէվլատ վէրէմէդ-
լէր, փադաթ ճէվլատ կէրչէքտէն Հէ
եա Եօդ օլմալը :

Պէօյլէ իքի քիշինին եալընըզ քէն-
տի արալարընտա գարար վէրտիյի պիր

շէյի պուլմադ սիզէ միւմքիւնսիւղ
կէօրիւնիւր իսէ տէ , փէք զօր պիր
շէյ տէյիլ տիր : Մէսէլա պու իքի չօ-
նուղուն այըրտըզը շէյի պիլմէյէն օ-
պիր չօճուգլար օնլարա շու եօլսա
սիւալլոր էտէպիլիրլէր , «Սիզին այըր-
տըզընըզ շէյ ճանլը մը տըրա տէյիւ աօ-
րարլար : Ատե փան եախօտ Պօղոս հա-
լի իլէ «Եօդ» տէյէ ճէք : Պէօլիւք թա-
րաֆընտան թէրրար , օթոտն մու
տուր տէյիւ սօրուլուր : Օպիրի ,
«Խայը» տէր : «Թոտը մը տըր : » —
«Խայըր : » «Ճէմիր մի տիր : » — «Խա-
յըր : » «Պու օտաննըն իշինտէ մի տիր : »
— «Իվլէթ» «Պիրիսինին իւսթիւնտէ
մի տիր : » — «Իվլէթ» : » «Պետրոսուն
իւսթիւնտէ մի տիր : » — «Խայըր : »
«Թակորուն իւսթիւնտէ մի տիր : » —
«Խայըր» «Ալոեփաննըն իւսթիւնտէ մի
տիր : » — «Խայըր» «Պաշընտա մը
տըր : » — «Իվլէթ» «Թէսօբ» մի տիր : »
— «Խայըր» «Ալոեը» մը տըր : — «Խա-
յըր» «Օնուն թէօինին իւսթիւնտէ մի
տիր : » — «Իվլէթ» «Փիւսկիւլիւ միւ
տիր : » — «Խայըր» «Թէօինին իւս-
թիւնտէքի լէքէ մի տիր : » — «Իվլէթ»
«Շէյ առաջ առաջ առաջ առաջ առաջ առաջ

Պէօլիւյիւն պիրի Ստեփանա եա
Պօղոսա պու սիւալլէրի էթմէտէ ի-
քէն , օպիր պէօլիւ.ք տէ տիկէրինէ
պաշտա պու կիսպի սիւալլէր էտէր :
Հանկը պէօլիւ.ք մատտէյի էվիէլ պու-
լուրսա , Պօղոս իլէ Ստեփան ոլ պէօ-
լիւքտէն օլուրլար , Սօնդրա իքի պէօ-
լիւ.ք տէֆա պիրէր քիշի սէշէր , վէ
օյուն եօդարտա թարիփ էթախյիմիզ
եօլուա իլէրի կէօթիւրիւլիւր : Ֆա-
գաթ տախմա մատտէյի իլք էվիէլ
պուլան պէօլիւ.ք սէշիլմիշ օլան իքի
չօնուղու գաղանըր , վէ հանկը պէօ-
լիւ.ք օպիր պէօլիւյիւն ատէմլէրինի
գաղանըրսա , օյունու գաղանըր :

«Թաղակ ովենի սէվէր» իշահի պա-
սըլտըդտան սօնղբա, Աթանասեան ովր.
Անդրամնիկի վէ Զաքարեան ովր. Անտօն
եէտի իլէ օլմն թէրճիւմէլէր թարա-
ֆլմըզա վառլ օլոռու. Պունլարը գուլ-
լանամատըդ իսէ տէ, մուհարրիրլէ-
րինէ միւթէշէքքիր իզ.

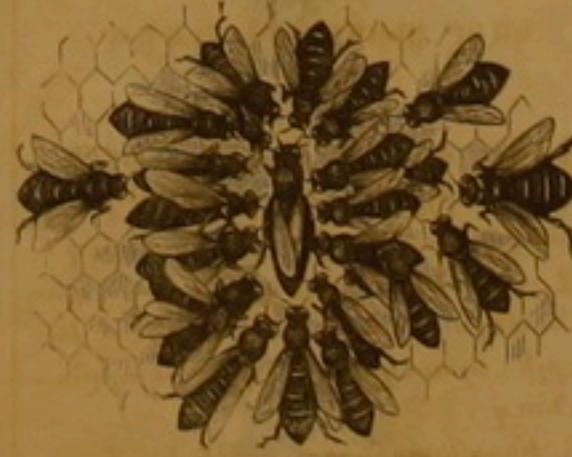
ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՐԴՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԵՐ

Աւետարերի օդույան չօճուղլարըն
չօղու արը գօվանընը կէօրմիւշ ախւր :
Պէլի, չօճուղլար, սիզ արը գօվանընը
վէ ծնուն մումտան եափըլմըշ կէօզ
կէօզ խանէլքրինի կէօրմիւշօիւնիւզ,
լաբին պունէ աճախալ էվլէր տիր տէ-
յիւ հիշ տիւշիւնմիւշմիւնիզ : Պու
թիւշիւք հայվանընլարըն, մումտան զէր-
րէ դատար շէյ զայ էթմէյէրէք, ալաթ-
որդ վէ դալըպսըզ օլ կէօզ կէօզ խա-
նէլքրի եափունոը աճախալ տէյիւլ մի

տիր : Գուշաբըն եռվալարը տա ա-
ճախող խօէ տէ , պիշիմլէրի մախսուս
պիր գարար վէ պիր գանուն իւզրէ
տէյիլ տիր . արը գօվանընըն խանէ-
լէրի խօէ հէփիսի տէ ալթը քէօշէլի
վէ ալթը եիւզիւ տիւր Տիւնեանըն
հանկը թարաֆընա կիթսէն , արըլար
պու խանէլէրի , աշաղքի պէօյիւք

թառիբոէ կէօրտիյիւ-
նիւզ կիալի , պիր պիշիմ-
տէ վէ պիր զրափըտա
եափարլար , էօյլէ քի պիր
խանէյի օպիրինտէն ա-
յըտ էտէմէզսին : Պիր
փարչա քեազըտ պիր տէ
մադդաս ալըգ , թըպ-
գը պիրսպիրինէ պէնզէր պիր գաչ
թանէ ալթը քէօշէլի փարչալար քէո-
մէյէ շալըշըրսան , պու քիւչիւք մի-
մարլարըն ուսթալըզընը փէք շափուք
աննարսըն :

Պունլար պիրլիքտէ սիւրիւ իլէ եա-
շարլար։ Հէր պիր գօվանտա պիր մէ-
լիքէ (արը պէյի), պիր գաչ եիւ զ
թանէ տէ եապան արըսընա պէնդէր
արըլար, պաղէն 20,000 գատար տա-

խի իշճի տէսնիլէն արըլար պուլու-
նուր. Մէլիքէ հէփ եռւմութալարը
պրագան անա տըր, վէ արըլարըն
ճիւմլէսի օնա ըիայէթ էտէր. Եազան
արըլարնա պէնզէր էրքէք արըլարըն
տիքէնի եօդ տուր. պունլար գօվանտա
պուլունան հէփ եալիրուլարըն պապա-

A detailed black and white illustration of a bee, facing right. It has a dark, segmented body, two large wings, and six legs. The wings are transparent with visible veins. The bee is positioned above the title text.

մէլիքէտէ վէ էրքէք արըլաբտա օլմա-
յան պիր շէյէ մալիք տիրլէր , ետ-
նի , պալ եափըլաճադ մատաէյի իշի-
նէ դօմադ իշիւն թօրսպա կիսկի եէր-
լէրէ , մում իշիւն տէ մօխ-
սուս ալաթլարա մալիք
տիրլէր . կիւմէ ճլէրի մում-
տան եափըլպ պալ իլէ տօլ-
տուրան , իղթիղա էտէրսէ
դօվմնը թէմիզլէյէն , մէ-
լիքէյի դայըրան , վէ եռմուրթա-
լարըն էյի պադըլմասընա եափըու-
լարըն տա տաիմա եէյէճէյի օլմա-
սընա տիդդաթ էտէնլէր , իշճի արըլաբ
տըր . Արըլաբըն պալ եափտըղլարը
վագըթ չօճուղլար ֆուրսաթ պու-
լուպ օնլարը սէյր էտէղիլիրլէրսէ ,
չօդ մէմնուն օլաճադլար :

ՊԵՐ ԴԱՒՐՈՒՅՆ ՀԻՄԵԱՑԼԻՄ

Վազթ իլէ պիր դատըն ախշամ
իւսթիւ կէզմէյէ չըզըպ պիր մանավ
տիւքքեանընտակիւ զէլփօրթօդալլար
կէօրիւոյ պիր թսնէսինի սաթռւն ալ-
մագ իոթէտի իսէ տէ , ճէպինտէ
պիր զուրուշտան պաշտա փարա
պուլմատը , վէ հէր նէ դատար տիւք-
քեանա կիրմիշ իտի իսէ տէ , նիշէ-
թինի թէպտիլ էտիպ , և խայրը , սօֆ-
րատա թիւրլիւ շէյլէր եէտիմ . շմ-
տի պու պիր զուրուշու տա փօրթօ-
գալա վէրմէք ճախդ տէյիլտիր . պէն
չօնուգլարըմա , Աճ կէօզիւ օլմայըն
տէյիւ նասիհաթ էտէյօրում . պունու
քէնտիմ տէ թութմալը յըմ , « տէյէ-
րէք կիթափ . Պիր աղ սօնդրա տարա-
ճըդ պիր սօդաղա կէլտիյինտէ , օրա-
տա ֆադիր տուլ պիր դարբնըն քէն-
տի չօնուգլարը իլէ սաքին օլտուզու
խաթըրընա կէլիպ , օնու կէօրմէք իս-
թէտի վէ էլինէ կիրակյինտէ օնու
փէք դասավէթլի կէօրիւոյ , ոէպէպի-
նի սօրտու , վէ աննատը քի տուլ դարը
ու կիւն սօն փարատընը էքմէյէ վէրմիշ
օլուպի , էլինտէքի տիքիշին աէ փա-
րասընը փէշին ալմըշ օլտուզունտան ,
քիմնէտէն պէշ փարա ալմաղա իւ-
միտի եօլուտու . « Հէմ խապէր ալ-
տըմ քի , պէնիմ իշիւն փօսթախանէ-
տէ պիր մէքթուոյ վար ըմըշ , լաքին
փարամ եօդ տուր քի փօսթա իւճ-
րէթինի վէրիոյ մէքթուուպու կէթիր-
տէյիմտէ , նէ եազրլմըշ օլտուզունու
պիլէյիմ» տէտի :

Գատըն տէրագապ ճէպինտէքի
պիր զուրսուչու տուլ դարբնին պէօ-
յլուք օղլունա վէրիպ մէքթուառու
փոսթախանէտէն կէթիրթափ։ Մէք-
թուալ տուլ դարբնին դբգգարբնատ-
շընտան ըտը, վէ իշինտէ եազըմըշ
իափ քի, պապասը աղըը խասթա օլ-
տուզունտան, օնու կէօրմէք վէ պի-

